

Free access to information impossible in Montenegro - NGO

Excerpt from report by Montenegrin Mina news agency

Podgorica, 28 September: Montenegro has nothing to brag about on the World Day of Free Access to Information, because the respect for this human right is far from the European standard, the Network for the Affirmation of Non-Governmental Sector (MANS) stated today.

The Law on Free Access to Information, as one of the most important anti-corruption laws, is being implemented since late last year. Montenegro marks the World Day of Free Access to Information for the first time this year.

MANS executive director Vanja Calovic has said that there is no political will in Montenegro for implementing the law, adding that the NGO has this far pressed 200 charges before the Administrative Court under the Law on Free Access to Information.

[Passage omitted]

Calovic added that the Administrative Court, although the law envisages court protection of the right to access to information, has not been deciding on these charges for months, and when it finally brings these decisions, they do not guarantee that this right will be realized. [Passage omitted]

Recalling that there is a regulation defining what can be classified as a state secret and hidden from the public, she added that MANS had asked the National Security Agency (ANB) in early March to publish this regulation.

"ANB stated that this document was a secret, because their publishing could endanger national security," Calovic said, adding that MANS therefore pressed charges against ANB and has been waiting for a court decision for over five months now. [Passage omitted]

Source: Mina news agency, Podgorica, in Serbian 1228 gmt 28 Sep 06

BBC Mon EU1 EuroPol asm/sp

The complete Editorial :

Podgorica, 28. septembar 2006. godine

SAOPŠTENJE ZA MEDIJE

Svjetski dan slobodnog pristupa informacijama se obilježava kako bi se skrenula pažnja na značaj slobodnog pristupa informacijama u posjedu organa vlasti, kao jednog od najznačajnijih savremenih demokratskih dostignuća i osnovnog mehanizma za kontrolu vlasti od strane građana.

Primjena Zakona o slobodnom pristupu informacijama, kao jednog od najvažnijih antikorupcijskih zakona, počela je krajem prošle godine, a ove godine se po prvi put i u Crnoj Gori obilježava Svjetski dan slobodnog pristupa informacijama. MANS će danas na tri lokacije u centru grada distribuirati promotivni materijal i na taj način informisati građane o njihovim pravima.

Od dana stupanja na snagu Zakona, MANS testira političku volju državnih institucija da objave osjetljive podatke kojima javnost do sada nije imala pristup, posebno informacije o načinu na koji se troši novac poreskih obveznika, kako se ubiraju i troše budžetski prihodi, uključujući prihode od privatizacije, kao i drugim oblastima od javnog interesa.

Za nepunu godinu dana, MANS je na adrese preko 60 institucija podnio više od 1300 zahtjeva za informacijama, a svi zahtjevi i odgovori se mogu naći na našem sajtu na adresi www.mans.cg.yu/fai/baza.htm, pa zainteresovani građani preko interneta mogu pristupiti informacijama koje su do sada bile skrivane od javnosti.

Uprkos brojnim problemima u sprovođenju zakona i očiglednom nedostatku političke volje da se objave osjetljive informacije, MANS je ipak uspio da dođe do dokumenata koji ukazuju na moguće slučajeve korupcije i zloupotrebe položaja, i po tom osnovu smo podnijeli niz krivičnih prijava.

Jedan od primjera je slučaj ekološkog programa, koji definiše obaveze novog vlasnika KAP-a u iznosu od 20 miliona eura, gdje smo utvrdili da Agencija za prestrukturiranje privrede i Ministarstvo zaštite životne sredine posjeduju dokumente koji se razlikuju ne samo po pitanju predviđenih mjera, već i dinamike ulaganja. Nakon objavljivanja tih podataka i podnošenja krivične prijave zbog krivičnog djela falsifikovanja, Agencija za prestrukturiranje čini sve da nam onemogući pristup ostalim informacijama u njihovom posjedu.

Od početka komunikacije sa ovom institucijom, MANS-u nije dozvoljeno da kopira ili skenira dokumentaciju, već samo da izvrši uvid i prepisivanje, a nakon slučaja sa ekološkim programom, dozvoljen nam je isključivo uvid u stotine stranica dokumentacije, bez mogućnosti da bilo šta prepisemo. Prema tumačenju Agencije, to je slobodan pristup informacijama i oličenje transparentnosti procesa privatizacije.

Nakon što je MANS pokušao da snimi sam čin uvida, Agencija već nedjeljama odbija da zakaže termin u kome možemo izvršiti uvid u dokumentaciju kojoj je pristup dozvoljen. Na sajtu MANS-a možete vidjeti video snimak čina uvida u dokumentaciju u prostorijama Agencije na www.mans.cg.yu/fai/agencija.htm.

Očigledno je da Agencija za prestrukturiranje čini sve da sakrije podatke o privatizaciji, posebno one koji bi mogli ukazati na korupciju i zloupotrebu službenog položaja visokih državnih službenika koji u ime građana Crne Gore prodaju njihovo vlasništvo. Imajući u vidu da je i sam direktor Agencije, Branko Vujović, od strane državnog tužilaštva optužen za zloupotrebu službenog položaja, ne iznenađuje napor Agencije da zarad interesa pojedinaca suspenduje zakon i u kontinuitetu opstruira pristup informacijama o privatizaciji.

Iako Zakon predviđa sudsku zaštitu prava na pristup informacijama, u praksi je za to zadužen Upravni sud koji mjesecima ne donosi odluke, a čak i kada ih donese one nisu garant slobodnom pristupu informacijama. Najbolji primjer je sudska odluka o poništenju rješenja Agencije kojim se ugovori o privatizaciji KAP-a, Telekomu, Željezare i Jugopetrola proglašavaju poslovnom tajnom, nakon koje je Agencija donijela novo rješenje u kome ponovo, po istom osnovu, zabranjuje pristup informacijama. MANS je ponovo podnio tužbu i već dva mjeseca čekamo na odluku suda, a sam slučaj traje preko devet mjeseci i pretvara se u začarani krug, dok sudska zaštita prava na pristup informacijama gubi smisao.

Zahvaljujući činjenici da u Crnoj Gori nema zakona koji definiše šta su poslovna i državna tajna, zabrana pristupa informacijama po tom osnovu je rezultat isključivo jednostrane odluke direktora Agencije, Branka Vujovića, da onemogući javnosti da zna kako je prodato vlasništvo crnogorskih građana.

Sa druge strane, postoji jedan propis koji definiše šta može biti klasifikovano kao državna tajna i sakriveno od javnosti, ali je taj propis – tajna!

Naime, MANS je još početkom marta zatražio od Agencije za nacionalnu bezbjednost da objavi dokument koji definiše kriterijume na osnovu kojih se informacije proglašavaju državnom tajnom, ali je ANB konstatovala da bi objavljivanje tih podataka moglo ugroziti nacionalnu bezbjednost. Po tom osnovu, podnijeli smo tužbu protiv ANB i već preko pet mjeseci čekamo na sudsku odluku.

Na osnovu dosadašnjeg iskustva, na žalost, možemo konstatovati da na Svjetski dan slobodnog pristupa informacijama, Crna Gora nema čime da se pohvali i da je poštovanje tog građanskog prava veoma daleko od evropskih standarda kojima, makar deklarativno, teži Vlada Crne Gore.

Vanja Čalović, izvršni direktor